

over, at Fæsterne ikke ere meget villige til at kjøbe, uagtet Bilkaavene sjønnes at være antagelige, er Grunden til, at det strander, meget ofte den, at Godseieren ved Salget vil forbeholde sig selv flige Stykker, som vedkommende Kjøber sætter saa stor Pris paa, at han ikke troer at kunne gaae ind paa Kjøbet, naar han ikke kan faae dem med. Hvorvidt Saadant fleer lovligt, var det vist meget ønskeligt, at den ærede Minister vilde lade undersøge. Der er jo en Lovbestemmelse, der siger, at alle vore Præster ere forpligtede til at indberette engang om Aaret om den Anvendelse, af Bondejorden, som Godseierne gjøre i deres Embedskreds. Dersom denne Bestemmelse ikke overholdes, vil Regjeringen have det i sin Magt at befale alle vore Præster at opfylde denne Pligt, og derigjennem vil altsaa Ministeriet komme til Kundskab om, hvilke disse noget større eller mindre Inddragelser have været, og det vil da være let for Ministeriet at undersøge, hvorvidt de have været lovlige eller ikke. Dernæst skal jeg ogsaa oplyse, at den Bestemmelse i Loven af 19de Februar 1861, hvorefter en Godseier kan tage hver tiende Gaard til frit Brug, naar han har solgt 9 Gaarde til Fæsterne eller deres Børn, efter Loven medfører den Forpligtelse for Godseieren, at han for Indenrigsministeriet nøiagtig skal opgive det Areal, som saaledes agtes indtaget til fri Raadighed, og kan dets Meddelelse om, at den foreskrevne Betingelse er opfyldt, og at der Intet findes mod Beregningen at erindre, thinglæses som Adkomst for Cieren til i sin Tid frit at disponere over dette Hartkorn som over Hovedgaardsjord. Indenrigsministeren maa altsaa, naar nogen Godseier vil benytte sig af denne Ret, forud vide, hvilket Areal det er, vedkommende Godseier ønsker paa denne Maade at inddrage, men Underretning herom er ogsaa særdeles ønskelig for Publicum i det Hele og især for dem, der hoo paa Fæstegods, idet vedkommende Godseier ofte ikke er meget villig til at meddele Vedkommende denne Underretning, medens det for dem, der ere bestemte til at slagtes, naar vedkommende Besidder døer, er vigtigt at være paa det Rene med, at det er dem, der skulle indgjælde for det Hele. Dette er, hvad jeg har

troet ved denne Leilighed at burde anføre foruden de Punkter, som der igaar blev gjort opmærksom paa. Det blev ogsaa igaar af min ærede Ven fra Sorø Amts 2den Valgkreds (Alberti) anført, hvad der ved frivillige Overenskomster er solgt i de forløbne Aar siden 1850, men han anførte det kun omtrentlig i store Tal. Jeg troer, at det har sin store almindelige Interesse for hele Landet, om de bestemte Tal kunde blive tilgængelige for Publicum, og jeg skal derfor tillade mig at anføre dem, idet jeg skal forudskikke, at den Drgivelse, jeg har for mig, er udfølgende i Trykken. Efter denne var der her i Begyndelsen af 1850 21,222 Fæstegaarde med 113,512 Edr. Hartkorn. Fra 1850 til 1860 blev der solgt 7,434 Fæstegaarde med 38,628 Edr. Hartkorn. Ved Begyndelsen af 1861 var der saaledes tilbage 13,788 Fæstegaarde med 74,884 Edr. Hartkorn. Deraf er der solgt fra 1861 til 1ste Januar 1868 ialt 2,967 Fæstegaarde med 15,115 Edr. Hartkorn. Foruden dette, som er solgt, er der ved Afstaaelsen af en Deel af Landet til Preussen ved Fredsslutningen bortgaaet fra Kongeriget 40 Fæstegaarde med 182 Edr. Hartkorn, som altsaa ogsaa maae fradrages, naar man vil vide, hvor stort et Quantum Fæstegods der fandtes her i Landet den 1ste Januar 1868. Der fandtes da 10,786 Fæstegaarde med 59,587 Edr. Hartkorn. Det Fæstegods, der er bortgaaet som saadant eller overgaaet til fri Brug paa Grund af den Bestemmelse i Loven af 19de Februar 1861, jeg nylig omtalte, at naar 9 Gaarde ere solgte maa den 10de benyttes til fri Raadighed, udgjør 208 Edr. Hartkorn — Fæstegaardenes Antal kan jeg her ikke opgive. Disse Tal antog jeg, som sagt, at det kunde være vigtigt at faae frem. — Jeg skal nu slutte med at anbefale det ærede Thing at lade denne Sag gaae videre. Det er mig bekendt, at Forslagsstilleren agter at foreslaae Nedsættelsen af et Udvalg, og dette er vistnok ogsaa ganske rigtigt, naar der overhovedet skal komme Noget ud af denne Sag. Jeg haaber, at Sagen maa gjøre et godt Fremskridt i denne Sæssion, efterat den nu er kommen frem, og at enhver Ven af Sagen vil hidrage Sit til, at vi kunne faae saa meget ud af den som